

Les pel·lícules
de tota la vida

Introducció al cinema del meu temps (passat)

Antoni Serra

L'inefable monsenyor Vidal, director d'aquesta insòlita revista dedicada al cinema —quasi bé un miracle (i ho dic jo, que no crec en miracles, però sí en espectres) en una terra desèrtica culturalment—, m'ha demanat que escrigui una sèrie d'articles sobre els films, encara que a mi m'agrada més parlar de cel·luloides rancis, que d'una o altra manera m'influenciaren al llarg de la meua vida.

És una proposta temptadora, en bona lògica, per a una persona que ja ha iniciat el procés irreversible de decadència biològica.

El cinema, les pel·lícules dels anys de la picor, ens poden fer creure —si ens instal·lam de bell nou en una butaca de "cassola" del cinema imaginari— que, sense oblidar necessàriament el que em après, començarem a viure una nova i més literària vida. O sigui, gaudir d'un més significat. El passat que no varem poder viure aleshores, ja que estàvem sotmesos a la realitat implacable del franquisme repressor, però que ara —amb el temps i sense recórrer a *monsieur Proust*— sí ens podem permetre el luxe d'idealitzar i fer-lo un poc, encara que no massa més, a la nostra mida. Què seria dels humans si no ens mentíem piadosament a nosaltres mateixos?

Com al·lot de la postguerra que vaig ser, i en el que sembla inexistent, benaventurós i contradictori segle XX, el cinema fou una vàlvula d'alliberament personal. En les imatges que veiem projectades sobre la pantalla tres o quatre pics a la setmana (sessions de dijous i dissabte vespre, a més de les de diumenge tarda i vespre) en el local del poble, l'Alcázar en el meu cas i com a "sulle-ric" amb nissaga antiga, se'ns obria una perspectiva diferent, molt més atractiva, que la que ens oferia el viure quotidià: les avorrides classes en es Convent amb frares de sexualitat amorfa, les processons de Setmana Santa amb caperutxes tenebroses, els

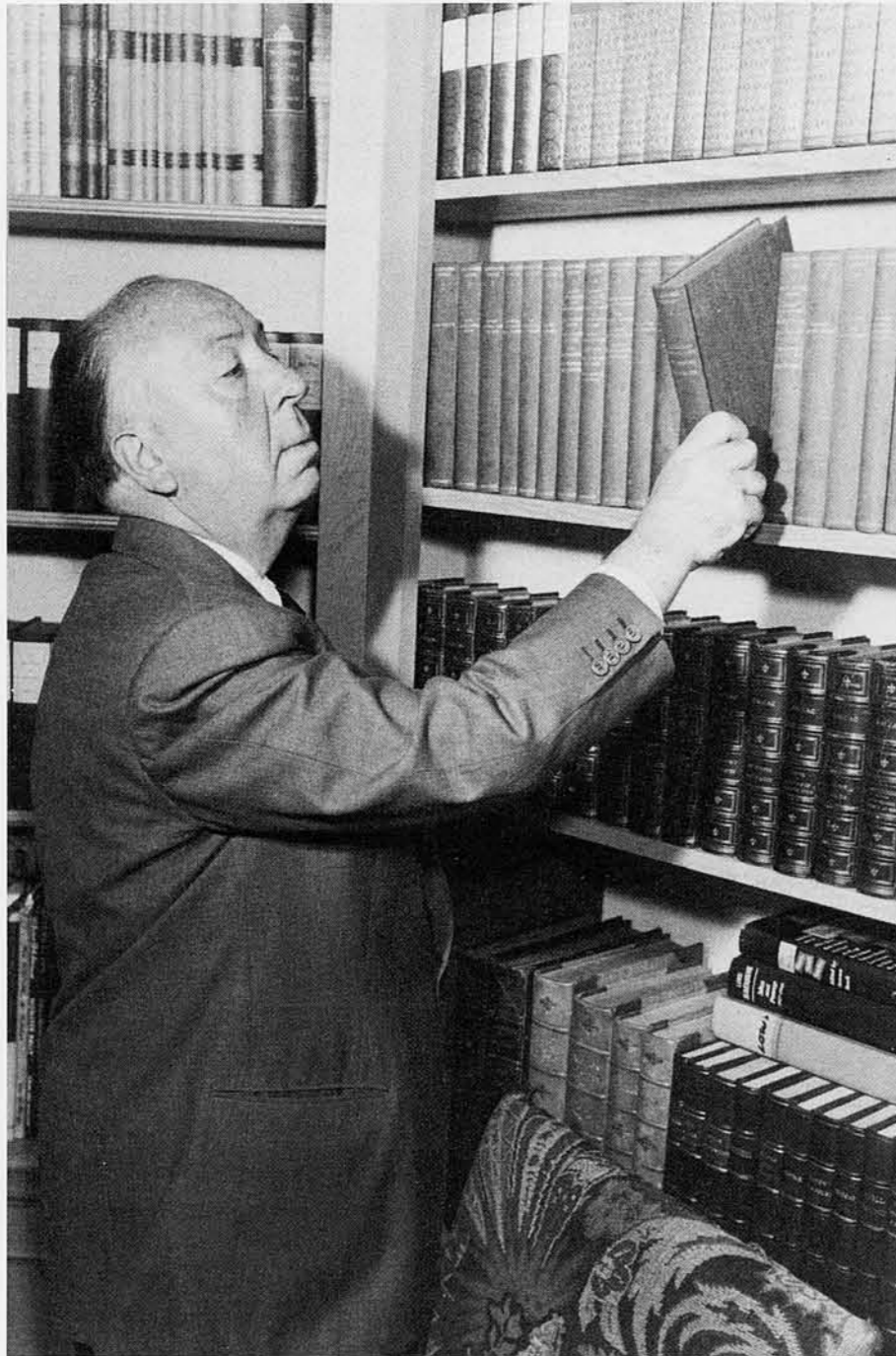
Ja he dit i repetit en no poques ocasions que per a mi, arribada l'hora de la reflexió i de la vellesa (agnòstica, això sí, i de cada cop més atea), el cinema s'acaba a finals dels setanta o començaments dels vuitanta del passat segle

set (o eren nou?) primers divendres de mes, l'Adoració Nocturna carregada de misticisme esfereïdor, els mesos de Maria i del Sagrat Cor, la primera comunió amb disfresses de celestials angelets... jo què sé! El cinema era una altra cosa, un fet —entre la imaginació i la intangibilitat impossible— més viu, més dinàmic, més complaent i que, al cap i a la fi, et tocava de més a prop el ventrell. Si els joves de la meua generació (de la guerra i de la llarga postguerra) no haguessin tengut, com a salvació immediata i urgent, el cinema i les al·lotes del primer turisme sense massificar (les *hirondelles* en el meu poble, Sòller, a les qual encara no se'ls

ha reconegut adequadament ni fet el monument que es mereixen), sens dubte avui seriem uns bergants ja adults —i adúlter, per què no?— del tot insofribles, avorrits i, vés per on!, perversament asexuals (com els àngels, arcàngels, trons, constel·lacions i tot el que vulgueu). En fi, una espècie degenerada i lectora en exclusiva d'aquell *Catecisme de la doctrina cristiana* que manà publicar en "mallorquí" el bisbe Nadal, el qual en dotzena edició (de 1931) i en traducció castellana per Miquel Salvà encara arribà a les nostres mans d'infants desorientats. Però el cinema i les *hirondelles* ens varen humanitzar, ens feren cos de persona: carn, ossos

George Sanders, Marilyn Monroe, fins i tot Doris Day, juntament amb el Gras i el Prim i Charlot, i un llarguíssim etcètera... Bé, tots varen aconseguir, a través dels seus films, dignificar —il·lusionar, desvulgaritzar— les nostres tristes vides d'infants franquistes. Així que els hem d'estar agraïts.

Ja he dit i repetit en no poques ocasions que per a mi, arribada l'hora de la reflexió i de la vellesa (agnòstica, això sí, i de cada cop més atea), el cinema s'acaba a finals dels setanta o començaments dels vuitanta del passat segle. Al marge, també és cert, d'algunes —poques— pel·lícules posteriors que m'han interessat, com *En el nom del pare* i

i una mica de pell per poder afrontar les inclemències de l'exterior.

Vull dir, resumint, que directors com Ford, Mann, Huston, von Stroheim, Rossellini, Murnau, Lang, Cukor, Welles, Minnelli, Eisenstein, Clouzot, Visconti, von Stenberg, Resnais, Wilder, Preminger, Kazan, Hitchcock i molts d'altres —tampoc es tracta de fer un cens complet de la memòria desmemoriada—, a més d'actors i actrius tan significatius, almanco per a mi, com Ersther Williams, Errol Flynn, Spencer Tracy, Vicent Price, Greta Garbo, Alain Delon, Sean Connery, Ann Blyth, Marion Davies, Ingrid Bergman, Harold Lloyd, Rita Hayworth, Barry Fitzgerald, els dos Fairbanks (pare i fill), Ava Gardner, Charles Laughton, Alida Valli, Rommy Schneider, Jean Seberg,

La lengua de las mariposas, per exemple. Tot, ara, són efectes especials i divagacions per a satisfer els baixos instints intel·lectuals. La mort en punt (veritat, Jaume Vidal Alcover?) o, tal vegada, amb punts suspensius...

Així que, amb el permís de vostès, amics meus lectors i esper que no gaire crèduls, dedicaré els propers mesos —a partir de setembre— a parlar del cinema de la il·lusió i de l'esperança desesperada.

I acabaré aquesta introducció amb unes paraules de l'escriptor grec Pavlos Matesis: "Vaig comprendre per què tots els homes sentim respecte i atracció cap a la terra: és perquè la terra està feta de tombes". Les tombes —el passat— del cinema que just ara tornaré a viure. ■